

CONTACT

BLAD

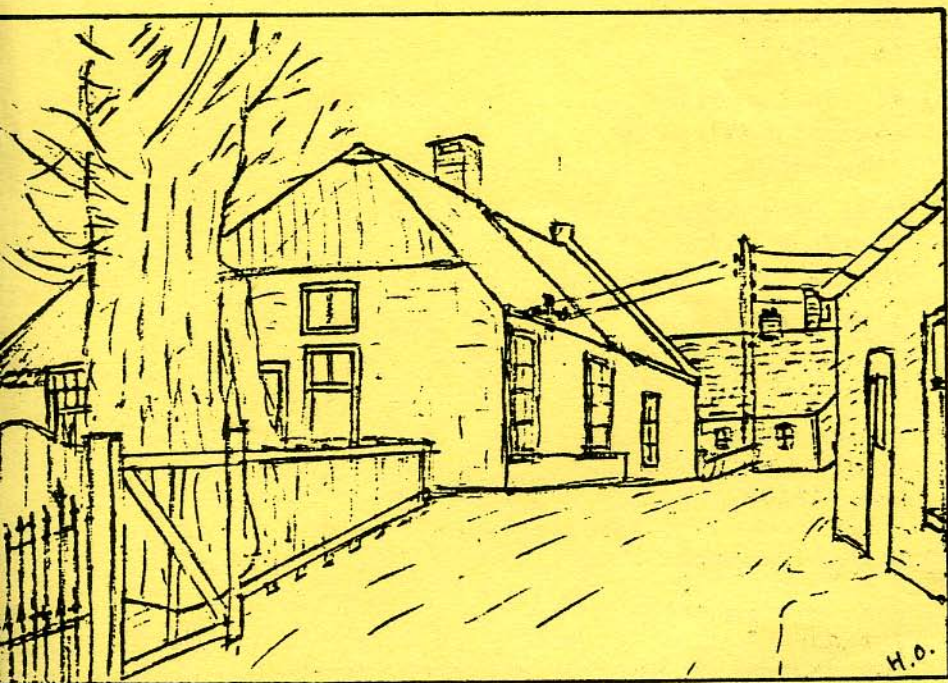
Historische Vereniging

Barendrecht

e Jaargang nr. 43

juni 1990

Bijschrift: zie blz. 12.

HISTORISCHE VERENIGING BARENDRECHT

2e Barendrechtseweg 181, 2991 GK Barendrecht

tel. 01806 - 18142

Tentoonstellingsruimte: Singel 32, tel. 16059

Tijdens een tentoonstelling geopend op woensdag-
vrijdag- en zaterdagmiddag van 15.00 - 17.00 uur.

+::+::+::+::+

Hr. G. van der Schoor - erevoorzitter

+::+::+::+::+

BESTUUR

Hr. M. Zoutendijk - voorzitter

Oranjestraat 2a

tel 14200

Hr. A. Koedoot - secretaris

Perentuin 2

tel. 14811

Hr. W.A. den Otter - penningmeester

Korianderhof 48

tel. 13915

Hr. P. van Bergeijk - lid

Ziedewijdsedijk 59

tel. 12252

Hr. W.M. Groenenboom - lid

Voordijk 267

tel. 12617

Mw. J.W.E. Kouw - lid

Singel 32

tel. 16059

Hr. A. Rodenburg - lid

Oude Haven 1

tel. 16407

+::+::+::+::+

LEDENADMINISTRATIE

Hr. A.M. Overwater

Jaagpad 65

tel. 12152

+::+::+::+::+

Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen uit het
Contactblad is slechts toegestaan na schriftelijke
toestemming van de redactie.

+::+::+::+::+

VAN DE REDACTIE

De vier bijdragen in dit nummer behandelen verschillende facetten uit de Barendrechtse historie, die plaatsvonden tussen 1663 en 1832. Op blz. 7 schenkt de heer De Romph aandacht aan het zoveelste slachtoffer van de storm op 25 januari j.l.: de schuur aan de Voordijk 397. Deze storm komt opnieuw ter sprake aan het einde van de bijdrage van de heer Oldenhof over de Vijfvinkels in Barendrecht: blz. 10. Dit verslag van een notarisakte gaat terug tot het jaar 1677.

De overstroming van de Zuidpolder van de hand van de heer Van Rooijen voert ons terug naar het jaar 1775, blz. 13. In "De Mollenhoek" verteld de heer P. Groenenboom hoe dit gedeelte van Barendrecht aan zijn naam komt, blz. 19. Verder nog een bijdrage van mevrouw Eijkenaar over het meten met verschillende maten: blz. 20.

OPVOLG(ST)ER GEZOCHT

Na 41 nummers, gedurende elf jaar, het Contactblad te hebben verzorgd (tikken, lay-out en zorgen dat het bij de drukker komt en weer wordt gehaald) zoek ik een opvolg(st)er.

Nu binnenkort de periode 2e Barendrechtseweg wordt afgesloten lijkt het me, dat bij deze mijlpaal ook een wissering op de redactie op z'n plaats zou zijn.

In deze tijd van computers en tekstverwerkers is het "persklaar" maken op een, weliswaar elektrische, schrijfmachine toch altijd nog een tijdrovende bezigheid.

Ook m'n leeftijd draagt ertoe bij, dat ik besloten heb me terug te trekken uit de redactie.

Ik neem aan, dat onder de ruim 375 leden, die onze vereniging op het ogenblik telt, toch wel iemand is, die m'n plaats wil innemen. Vanzelfsprekend zal ik het volgende redactielid de eerste tijd, indien gewenst, gaarne met advies terzijde staan.

Milt U nadere inlichtingen? Bel dan 16059.

Mw. J.W.E. Kouw

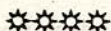

BESTUURSMEEDEDELINGEN

HUISVESTING

Ja, wat kan er anders worden geschreven dan dat het er elke week meer op gaat lijken. Gestag wordt doorgetimmerd, de verwarming is aangebracht, de schilders zijn druk bezig.

Wel kunnen vrijwilligers zich nog melden bij de heer A. Koedoot (tel. 14811, privé of 13496 (kantoor) om mee te helpen bij het schilderwerk binnen.

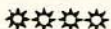

NAAM VOOR HET NIEUWE VERENIGINGSGEBOUW

Wie weet een goede naam voor ons nieuwe gebouw? Anders zijn we bang, dat het tot in lengte van dagen "'t Gypie" blijft en daar willen we zeer zeker van af.

Heeft U een goede suggestie? Stuur die dan, zonodig met een nadere verklaring over de naam, naar mw. J.W.E. Kouw, Singel 32, 2992 BN Barendrecht.

De bedenker van de nieuwe naam ontvangt een aandenken.

NIEUWE LEDEN

De twee tentoonstellingen, Smitshoek en in het nieuwe gebouw, hebben resp. 13 en 11 nieuwe leden opgeleverd. De stand op dit ogenblik is 388 leden. Sinds 29 maart meldden zich de volgende volgende personen aan:

16-3-1990:	Hr. M.Th. van de Wouw	Barendrecht
29-3	: " J.N. Haanstra	Barendrecht
18-4	: " A.A.J. v.d. Heuvel	"
25-4	: " A. Boender	Ridderkerk
26-4	: " S.T. van Wingerden	Barendrecht
	: " J.J. Arnold	"
27-4	: " A. Rietdijk	"
	mw. Chr. Maaskant	"
	hr. C. v.d. Meer	"
	" L.J. Huyzer	"
	" D. Koen	"
30-4	: " A.R. Jansens	"
	" M. Förer	"
	" W. Speelman	"

30-4-1990:	hr. M. Onnink	Barendrecht
	" J. Bakker	"
	" F. Bom	"
	" J. Bevelander	"
1-5	: " J.M. Leeuwenburg	"
	" P. v.d. Vorm	"
	" J. v.d. Linden	"
	" M.M. Marongiu	"
5-5	: " A.J.J. Eenhuizen	"
	" J. Schepers	"
	" H.P. Veen	"
	" C. den Ouden	"
	" D.B. Buitenhuis	"
15-5	: " J. Klok	Oostvoorne
21-5	: " C.W. den Otter	Barendrecht
26-5	: mw. E. Groenenboom-Dam	Hoevelaken
2-6	: hr. P. Castelijm	"

Overleden: de heer H. van Mastrigt.

WERKGROEP TENTOONSTELLINGEN

Tijdens de zes dagen, van 30 april t/m 5 mei, dat de tentoonstelling "Bezetting en Bevrijding 1940 - 1945" te bezichtigen was, kwam een recordaantal personen kijken: 698 bezoekers plaatsten hun handtekening in het gastenboek;

dit aantal is zeker nog hoger, want velen tekenden niet. Bij deze bezoekers zijn de leerlingen van tien scholen niet inbegrepen; dit waren er ook nog eens 344.

Eveneens aan giften ontvingen we het hoogste bedrag tot nu toe; er belandde f 491,95 in de giftenpot. Een flinke stap in de richting voor de aankoop van de oude films van Barendrecht.

=+ += += += +=

Op 5 mei vond een reünie plaats, die de HVB aanbood aan degenen die in de bezettingsjaren aan het verzet hadden deelgenomen. Voor velen van hen was dit de eerste keer, dat zij elkaar weer terugzagen. De burgemeester en de gemeente-secretaris waren eveneens uitgenodigd voor deze informele bijeenkomst.

Onder het nuttigen van een drankje en een zoutje werd heel wat afgepraat.

Na afloop ontvingen alle dames een bouquet bloemen in de kleuren rood, wit, blauw, oranje.

De foto's, die tijdens de reünie werden gemaakt zijn naderhand aangeboden aan mevrouw Jiskoot en de heer Van Duin.

+==+==+==+

In het volgende geeft de heer Schooljan een verslag van deze eerste gebeurtenis in ons nieuwe onderkomen.

Niet eerder in het bestaan van de Historische Vereniging Barendrecht, zo kunnen wij gerust stellen, heeft een door haar georganiseerde tentoonstelling zich in zo'n grote toeloop van belangstellenden mogen verheugen als die, gehouden van 30 april t/m 5 mei j.l. met als thema "Bezetting en Bevrijding" in Barendrecht 1940-1945. Zeker meer dan zeshonderd personen wisten in deze korte tijds-spanne de weg naar de expositieruimte, provisorisch nog ingericht in de nieuwe vestiging van onze vereniging, aan de Dorpsstraat te vinden. Maar zou men eigenlijk ook anders verwachten, wanneer het over de bezetting gaat, die vijf jaren, die als geen andere periode zo diep in ons volksbestaan hebben ingegrepen.

Globaal gesproken, en dit voor al diegenen die geen kans zagen de tentoonstelling te bezoeken, was de opzet een beeld te schetsen van de omstandigheden waarin de inwoners van Barendrecht de bezetting doormaakten, geplaatst binnen het kader van de landelijke situatie.

Dit beeld kreeg gestalte door het, zoveel mogelijk in chronologische volgorde, tentoonstellen van foto's (o.a. van de 4e Batterij Luchtdoelartillerie te Smitshoek, voedseldroppings boven Rotterdam, door knokploegen overval- len distributie- en postkantoren, het kaalknippen van "Moffenmeiden"), documenten (bekendmakingen van Nederlandse en Duitse overheden, van NSB, legerleiding, distributiekaarten, voedselbonnen, persoonsbewijzen), reguliere dagbladen (o.a. het Algemeen Handelsblad met het voorpa- ginanieuws van de 10e mei, de invasie in Normandië), on- dergrondse bladen (o.a. Trouw en Vrij Nederland), mili- taire uitrustingsstukken (uniformen, een gasmasker), bro- chures en vlugschriften, een zender met toebehoren voor geheime agenten, zelfgebouwde apparaten voor het malen

van o.a. tarwe; knollen en bollen als ingrediënten voor het dagelijkse voedselpakket in de laatste oorlogswinter. Een afzonderlijke hoek was ingericht om de activiteiten van de knokploegen van de befaamde verzetsstrijder Johannes Post te illustreren. Vóór zijn arrestatie en fusillade aan de Weteringschans te Amsterdam heeft hij veel overvallen in de omgeving van Barendrecht en in de Hoeksche Waard georganiseerd. Hij zat ook gedurende enige maanden in Barendrecht ondergedoken.

Niet alleen het gedrukte woord en foto's hebben op de bezoekers een impressie van de bezettingsjaren overgebracht. De Historische Vereniging toonde in een aparte daarvoor ingerichte hoek een doorlopende videopresentatie over die periode. En ook hier weer, evenals bij de overige onderdelen van de tentoonstelling, een schildering van de Barendrechtse omstandigheden, gevat in de bredere context van wat landelijk speelde: interviews met oud-verzetstrijders uit Barendrecht, die o.a. met Johannes Post hebben samengewerkt; originele opnamen van voedseldroppings, door een lid van de bemanning vanuit een der vliegtuigen destijds als amateur gefilmd; een documentaire waarin een beeld werd gegeven van o.a. de NSB, de Nederlandsche Unie en de jodenvervolgung. En het zijn juist de beelden rond deze vervolging, die ons het pijnlijke besef inscherpen hoe onverschillig men daar toen tegenover stond, hoe afschuwelijk weinig de Nederlandse bevolking zich aan het lot van haar Joodse medeburgers gelegen liet liggen. Het was zoals de commentaarstem sprak: door eendrachtige samenwerking tussen bevolkingsregister, PTT, Nederlandse Politie en Nederlandse Spoorwegen werden de Joden geruisloos uit onze samenleving verwijderd. In vergelijking met het buitenland vielen hier dan ook de meeste slachtoffers.

Het succes dat de Historische Vereniging met deze tentoonstelling boekte kon voor een belangrijk deel op rekening van het gekozen onderwerp worden geschreven. In niet geringe mate heeft daaraan evenwel ook de locatie bijgedragen: het nieuwe onderkomen van de vereniging in het historische centrum van Barendrecht. Nu nog opgebroken door de aannemer, straks een fraai gebouw, dat zeer zeker tot activiteit zal aansporen.

B. Schooljan

WERKGROEP BARENDRECHT VAN VROEGER OP ANSICHT EN FOTO

Fototentoonstelling Smitshoek

Met tevredenheid kunnen we terugzien op de eind april georganiseerde fototentoonstelling.

De foto's werden door + 450 bezoekers bekeken; hieronder waren de drie hoogste klassen van de basisschool.

Met de afwikkeling van de tentoonstelling zijn we nog volop bezig. Ruim 200 foto's werden nabesteld; wanneer U de bestelde foto's of de in bruikleen gegeven foto's nog niet hebt ontvangen, vragen we daarvoor enig begrip. We hebben informatie kunnen geven over het ontstaan van Barendrecht en in het bijzonder over Carnisse, verder over boerderijen, bewoningen van huizen en de Carnisse Grienden.

Entreegeld werd niet gevraagd, maar dat U tevreden was over hetgeen U hebt gezien is gebleken uit het aantal bestelde foto's en de inhoud van de giftenpot. Hartelijk dank!

Dat de regionale bladen de nodige aandacht aan de tentoonstelling schonken, heeft mede ertoe bijgedragen dat alles succesvol is verlopen.

Een geheel ander aspect was de sponsoring van het hele gebeuren door achttien bedrijven. Hierdoor waren we in staat nieuwe borden voor de bevestiging van de foto's te vervaardigen. Boven achttien van deze borden prijken de namen en foto's van deze sponsors als een eresaluut voor deze geweldige medewerking.-

Al met al een prachtige reclame voor de Historische Vereniging Barendrecht.

P. Groenenboom

SLOOP EEUWENOUDE SCHUUR VAN A. BAARS, VOORDIJK 397

Bij de Werkgroep Historisch Boerderijonderzoek kwam enige maanden geleden het bericht binnen, dat de heer Baars de grote, sinds 1907 in het bezit van de familie zijnde, schuur zal laten slopen wegens onherstelbare schade aangericht door de storm op 25 januari j.l.

Dit was voor drie leden van de werkgroep aanleiding om na te gaan wat er aan wetenswaardigheden in de schuur te vinden zou kunnen zijn. Van de belangrijkste feiten volgt hieronder een kort verslag.

Tot 1968 vormden woonhuis en schuur één geheel. Dit bleek zo waardevol, dat overplaatsing hiervan naar Arnhem werd bestudeerd door Het Nederlands Openluchtmuseum, in 1967. Volgens de heer Baars ging de overplaatsing niet door, omdat de keuze uiteindelijk viel op de bekende Schillemanshoeve bij Oud-Beijerland en overplaatsing van twee boerderijen uit dezelfde regio niet uitvoerbaar was.

In het woonhuis (in 1968 gesloopt en vervangen door de huidige woning, los van de schuur) bevond zich de vroegere rechtkamer van het ambacht Carnisse, de plaats dus waar de vierschaar bijeenkwam.

Toen wij op 13 februari de schuur wilden bezichtigen, merkte de heer Baars op, dat het betreden hiervan voor eigen risico was. Dit met het oog op de door de storm veroorzaakte schade, waarbij een deel van het rieten dak was weggerukt en hiervan loshangende stukken van grote hoogte naar beneden konden komen. Verder was de oostmuur van de koestal dusdanig ontzet, dat vrij veel balken hun steun hadden verloren en bleek de voet van een aantal gebintstijlen door het geweld wel 15 cm verplaatst te zijn. Het gevaar van instorten was - zeker bij wind - niet denkbeeldig.

De aandacht ging verder uit naar de door de heer Baars aangewezen inscriptie, aangebracht in de eerste van de vijf gebintstijlen op ruim drie meter hoogte.

Deze inscriptie luidt: ARI PIETERSE SEVENBERGE ANNO 1663. Verder nog een huismerk, het jaartal 1673 en een paar moeilijk leesbare namen.

E.e.a. wordt nog verder uitgezocht.

Dat deze inscriptie zo hoog is te vinden (op ooghoogte

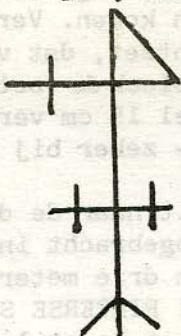
zou normaal zijn) vindt zijn oorzaak in het feit, dat men de schuur later - waarschijnlijk in de 18e eeuw - hoger (en ook langer) heeft gemaakt. De gebintstijlen, volgens de heer Baars en Het Openluchtmuseum gemaakt van Japans eiken, heeft men toen op circa een meter hoogte ingekeept, d.w.z. schuin afgezaagd. Op de poer werd een nieuw grenen gebint van circa twee meter geplaatst en vervolgens daarop het afgezaagde oude stuk met inscriptie.

Als gevolg van genoemde verhoging en verlenging verkreeg de schuur, oorspronkelijk van het Overmaase-dwarsdeeltje, de omvang van een Vlaamse schuur.

De heer Baars was nog diep onder de indruk van de benauwende kraak- en andere geluiden, die de storm deed horen in het ontworpen bouwwerk. Deze geluiden beangstigden niet alleen hem, maar eveneens zijn koeien. De veiligheid van zijn vee was in gevaar; het kon ook niet langer goed worden verzorgd. De daaropvolgende morgen heeft hij dan ook zijn vee verkocht.

J. de Romph

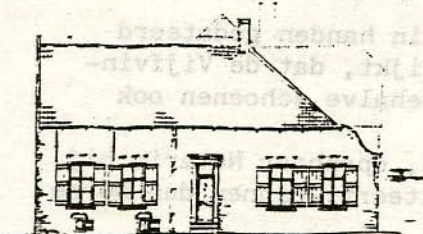
ARIETERSE
SEVENBERGE
ANNO 1663

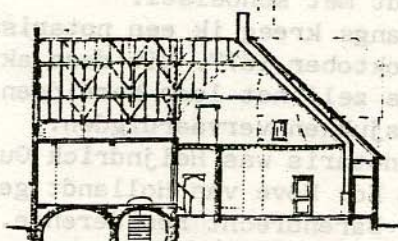
1673

HET BEWUSTE HUISMERK

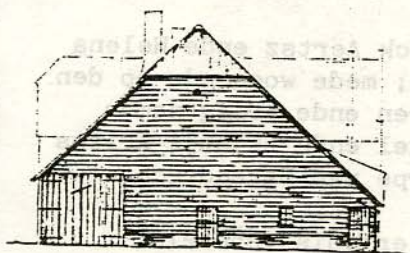
DE "VIJFVINKELS" IN BARENDRECHT

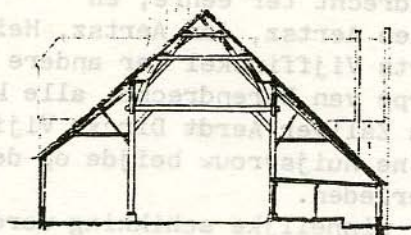
VOORGEVEL

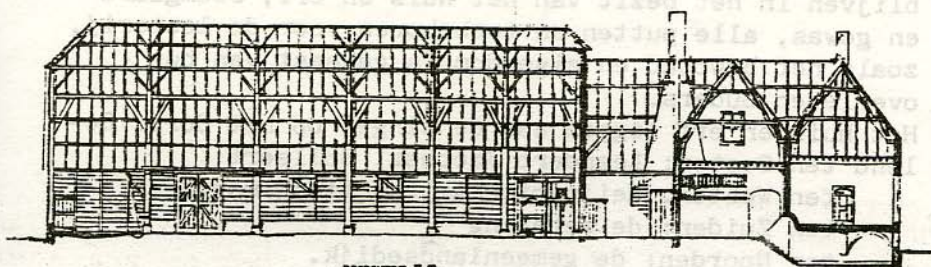
DOORSNEDEN A-B

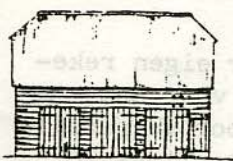
ACHTERGEVEL

DOORSNEDEN C-D

DOORSNEDEN E-F

VOORGEVEL

L. ZYGEVEL

DOORSNEDEN

BUSCHUUR

... en dit is nu dus ook weer verleden tijd!

DE "VIJFVINKELS" IN BARENDRECHT

In De Schakel van 26 maart 1981 stond een artikel over de familie Vijfvinkel, die zich reeds eeuwenlang bezighoudt met schoeisel.

Onlangs kreeg ik een notarisakte in handen gedateerd 29 oktober 1677. Uit deze akte blijkt, dat de Vijfvinkels zelf het leer bereidden en behalve schoenen ook halsjukken vervaardigden.

De notaris was Heijndrick Outraet, openbaar Notaris bij den Ed. Hove van Hollandt geadmitteert, binnen den Dorpe van Barendrecht residerende.

De comparanten zijn:

Dirck Aertsz. Vijffinckel woonende op den dorpe van Barendrecht ter eenre; en

Arien Aertsz, Jan Aertsz, Heijndrick Aertsz ende Helena Aerts Vijffinckel ter andere sijde; mede woonende op den dorpe van Barendrecht. alle kinderen ende erffgenamen van Zaliger Aerdt Dircks Vijffinckel ende Lijntje Ariens sijne huijsvrouw beijde op den dorpe van Barendrecht overleden.

Bij minnelijke schikking wordt de erfenis verdeeld:

1. Arien, Jan, Heijndrick en Helena Aerts Vijffinckel blijven in het bezit van het huis en erf, boomgaard en gewas, alle putten en toebehoren voor de looierij, zoals het bewoond en eigendom is geweest van hun overleden ouders.

Het huis en erf liggen aan de Singel op het dorp. Be-

lend ten Oosten: Leendert Jacobsz. Bollaert

ten Westen: Heijndrick Ariens timmerman

ten Zuiden: de wetering

ten Noorden: de gemeenlandsedijk.

Alle baten en schulden zijn voor de vier kinderen, terwijl Dirck Aertsz. geen enkele evt. schuld hoeft te betalen.

2. De eerste comparant krijgt het recht voor eigen rekening de kalk- en looiputten te gebruiken voor het looien van de huiden die hij jaarlijks voor de gareelmakerij nodig heeft en daarenboven nog jaarlijks 10 à 12 huiden. Hij verklaart zijn aandeel in goud, zilver, wol, tin, koper, ijzer en houtwerk gehad te hebben.

Bij eventueel overlijden van Dirck Aertsz. Vijffinckel

vóór zijn vrouw, worden de putten eigendom van zijn drie broers en zuster. Zijn vrouw moet dan een eerlijke vergoeding krijgen.

Uit onderstaand schema blijkt, dat Dirck ten tijde van de akte gehuwd was en de overige kinderen nog niet.

Aerdt Dircks Vijffinckel x Lijntje Ariens

Dirck x	Arien x	Jan x	Heijndrick x	Helena x
Bodegraven	Zuidland	Rotterdam	Dubbeldam	Barendrecht
27-1-1675	26-5-1681	31-3-1683	31-5-1694	23-2-1687
Neeltie	Zijtie	Marijten	Maijken	Jan
Thijssen	Pieters	Aerts	Hendriks	Claesse
Bos	Vermaet	Vermaet	de Heer	Pijnaker

Waar de familie Vijfvinkel oorspronkelijk vandaan komt is mij niet bekend. Uit de geplaatste handtekeningen onder de akte blijkt, dat zij lezen en schrijven hebben geleerd, hetgeen in die tijd (1677) wel bijzonder was.

Dirck aerdtson vijffinckel
 aert aerdtson vijffinckel
 Jan aerdtson vijffinckel
 heijndrick aerdtson vijffinckel
 helena aerdtson vijffinckel

Opmerkingen bij de tekening op de omslag

Het schetsje is gemaakt naar de foto, die in De Schakel van 26 maart 1981 is afgedrukt.

In het huis aan de linkerzijde van de weg woonde de familie Vijfvinkel. Het huis is indertijd afgebroken in verband met de woningbouw Oude Haven. Tussen dit huis en de kastanjeboom is een open ruimte waarin de kalk- en looiputten hebben gelegen. De heer A.C. den Otter was nog een schooljongen toen men hem heeft verteld, dat daar de putten geweest zijn. Hij heeft ze dus niet gezien. Zijn er meer mensen in Barendrecht, die van die putten bij overlevering nog weten?

Helaas moet worden vermeld, dat de eeuwenoude kastanjeboom als stille getuige van het wel en wee van de "Vijfvinkels" op donderdag 25 januari 1990 door een zware storm is geveld. De boom stond bij de woning Singel 35..

H. Oldenhof

DE OVERSTROMING VAN DE ZUIDPOLDER IN 1775

De strijd tegen het water speelt in de geschiedenis van de lage landen een grote rol. Al in de middeleeuwen gingen men over tot het oprichten van waterschappen. Hierdoor was men beter in staat de dijken en andere waterstaatswerken goed te onderhouden. Niettemin toont de lange reeks van watersnoden in ons land aan, dat ook de waterschapsbesturen er niet altijd in slaagden de polders tegen het buitenwater te beschermen.

Zo bleek op 14 november 1775 de waterkering van de Zuidpolder in Barendrecht niet bestand tegen het hoge water. Een noordwester storm deed het water zo erg opzetten, dat de buitendijk overstroomde. Bovendien brak de dijk op zeven plaatsen door: er werden vijf gaten geslagen in de schenkeldijk, een in de dijk beoosten de Mijlsloot (?) en een ten oosten van de Ziedewijdsesluis. Pogingen van de bevolking het water te keren waren tevergeefs.

Voor de ingelanden van de polder was de overstroming natuurlijk een grote strop; "

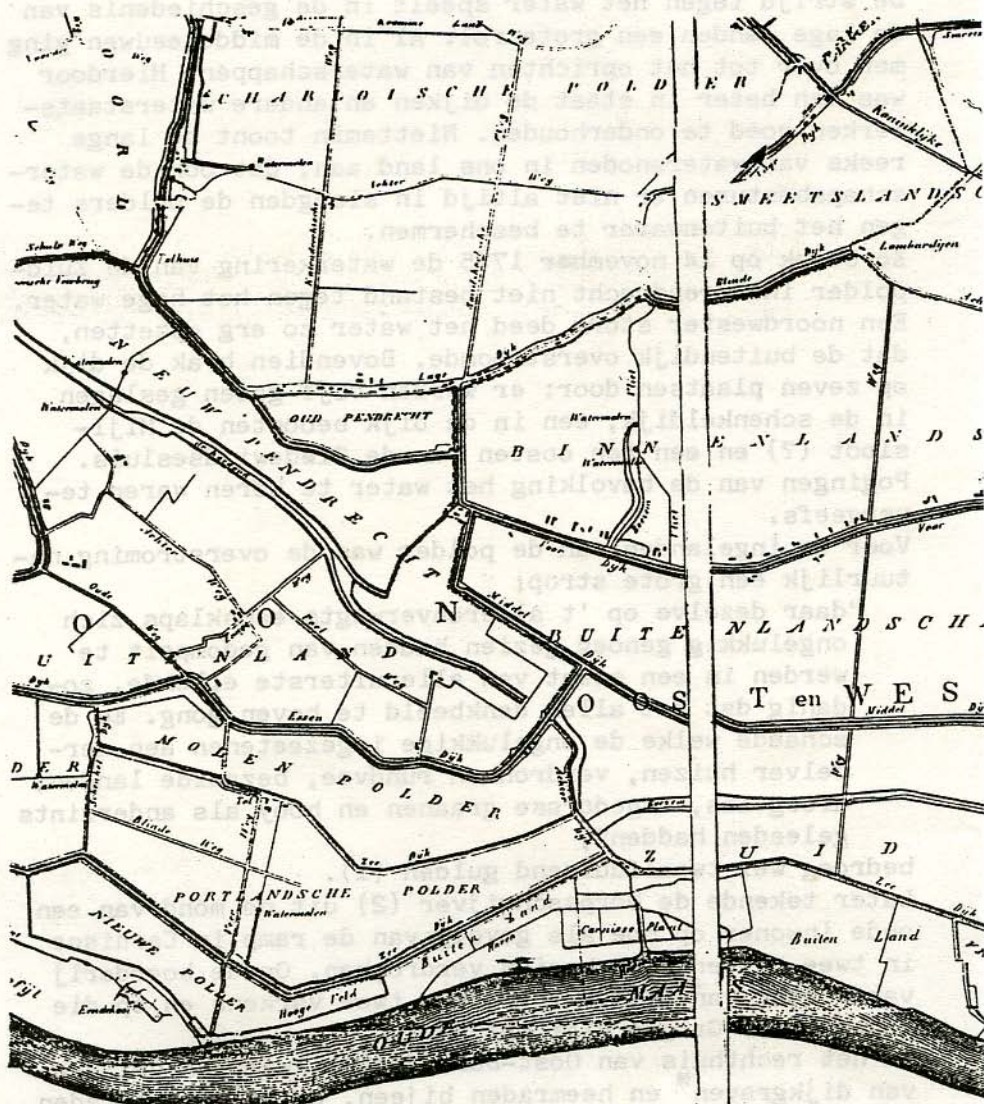
"daar dezelve op 't alleronverwagts eensklaps zich ongelukkig genoeg gezien hadden van gedompelt te werden in een staat van alleruiterste ellende, zodanig dat het allen denkbeeld te boven gong. En de schaafe welke de ongelukkige ingezeeten en aen derzelve huizen, verdronken rundvee, bezaaide landen, droogvlas, ongedorsse graanen en hooy als anderzints geleeden hadden",

bedroeg wel twaalfduizend gulden (1).

Later tekende de Dorpsschrijver (2) uit de mond van een oude inwoner op hoe als gevolg van de ramp in Carnisse in twee huizen tien koeien verdronken. Op de boerderij van Pieter van Gilst verdronken twee varkens en op die van Van der Gripe vijf kalven.

In het rechthuis van Oost-Barendrecht kwam het college van dijkgraven* en heemraden bijeen, om zich te beraden over de te nemen maatregelen. Door de landmeter Hendrik

*De Zuidpolder kende meerdere dijkgraven. De ambachten Oost-Barendrecht, West-Barendrecht en Carnisse leverden ieder een dijkgraaf en twee heemraden.

Heinenoord

LE MONDE

Leenheer werd op 18 november de schade aan de waterkering opgenomen. Er werd besloten de gaten te bekragen. Onder bekragen wordt het voorlopig dichten van een gat in een dijk na een dijkdoorbraak verstaan. Voor het leggen van een kraag, lopende van het eind van de schenkel door de Oostbarendrechtse haven, tot aan de gors van de Zuidpolder, was toestemming vereist van de ambachtsheer van Oost-Barendrecht. Hiertoe werd contact opgenomen met de heer Cansius onder de Wijngaart, wonende in Delft, die de zaken waarnam voor de minderjarige ambachtsheer. Nadat zijn toestemming verkregen was, vond op 22 november in het rechthuis van Oost-Barendrecht de aanbesteding van de werken plaats. De werken werden aanbesteed aan de laagste inschrijvers.

Nadat het grote gevaar geweken was, werd er naar aanleiding van de overstroming door predikant Muylman een dankrede gehouden over de woorden uit Ps. XXXII vs. 6 "Hierom sal u een ieder Hijlige aanbidden in vindenstrijd, ja in eene overloop van groote wateren sullen zij hem niet aanraaken" (3).

Maar al was alles rondom het dorp niet meer "als eene openbare zee", de overstroming bracht nog een hele nasleep met zich mee. De kosten van het leggen van zogenaamde vingerlingen, afdammingen van de dijkbreuken, hadden het vermogen van de polder opgeslokt. Het polderbestuur hoefde voor de kosten van verder herstel ook niet aan te kloppen bij de gedupeerde ingelanden. Zij verdienen immers hun brood voornamelijk in de landbouw en hadden enorme schade geleden.

Dijkgraven en heemraden deden daarom een beroep op de Staten van Holland en West-Friesland om hen te hulp te komen. De Staten verstrekten het polderbestuur een lening van 22 000 gulden alsmede vrijstelling van enkele belastingen. In zes jaar moest de lening afbetaald zijn en het polderbestuur was rekening en verantwoording verschuldigd over haar uitgaven. Zo wist de Zuidpolder de gevolgen van de ramp te boven te komen.

Dat het water echter een onbetrouwbare vijand bleef blijkt wel uit het volgende citaat uit het Resolutieboek van net een jaar na de ramp:

"Alzoo op den 21 november 1776 's morgens ontrent 4 ure het water aan onsen buytendijk van de Zuydpolder van Oost, West-Barendrecht en Carnisse 4 duymen hooger was opgevloeit als op den 14 november 1775. Zoodat men met groote

De Staaten van Holland en West-
Vriesland doen te weten: Als ons te ken-
nen is gegeven bij Dijkgraaf en Heemraaden
van de Zuidpolder van Oost en West-Barendrecht
en Carnisse. Dat voorn. Polder, bestaande in
46½ mergen 3½ roeden Land, twee wooningen en
dertien huizen, door de zware storm en eenton-
ordinaire wateroverloed van den 14^{en} November 1795
was vernield. De overblijfselen
sint van voorn. Polder op zeven plaatzen, te
Saamen ter lengte van 50 roeden, en van de
Kruijnweg, ter lengte van 29½ roeden, zijnde
doorgebrooken, waar door verder veröorzaakt

vreese waare, dat de selve polder weder geïnundeert zoude hebben. Maar door de vlijt van veele werkliede en door Gods hulp zijn boven gebleven". Tot op de dag van vandaag blijft waakzaamheid geboden.

BRONNEN

1. Citaat uit octrooi; archief Zuidpolder, inv. nr. 285.
2. OLLEFEN, L. van, en P. BAKKER, Nederlandsche stad- en dorpbeschrijver - Oost- en West- Barendrecht (Amsterdam, 1793-1801).

Archief Zuidpolder, voornamelijk inv. nr. 0-2, 176, 177, 283 - 285.

J.F. van Rooijen,
archivaris Waterschap IJsselmonde

+==++

Op de voorgaande bladzijde de aanhef van het octrooi t.b.v. de lening.

+==++

*Betaalt aan Gerrit vijf en klover
Severantie van Jenever gebruikt bij
de arbeiders aan den dijk bij notitie 3. 14.*

Gedeelte rekening uit 1776.

Blijkens deze betaling werd er aan de werklieden aan de dijk op 21 november 1776 op kosten van de polder jenever geschonken.

+==++

DE MOLLENHOEK

De "Mollenhoek", waar komt die naam vandaan? Overvloedige aanwezigheid van mollen, kan men in eerste instantie denken. Het is de geboren Barendrechter echter wel bekend waarom dit stukje grond zo heet. Op deze plaats stond eerder de boerderij van Mol. Hoe kwam de familie Mol hier nu terecht? In het volgende in vogelvlucht door + 160 jaar geschiedenis.

Op een kadastrale kaart uit 1832 is op deze plaats een schuur getekend van 15 m breed en 25 m lang. De schuur en het omringende land had Willen Groenenboom op 13 september 1830 geërfd van zijn vader Gerrit, die bij zijn leven op de boerderij aan de andere zijde van de Voordijk woonde.

De waarde van schuur en omringend land bedroeg toen f 4 400,--.

Willem was getrouwd met Marijgje van Buijten. Dit huwelijk bleef kinderloos. Willem overlijdt in 1847 en op 16 april 1869 laat Marijgje een testament maken, waarin zij bepaalt, dat na haar dood (en dat is 1 juli 1875) Jan Mol, bouwman, het land en de schuur en ook de boerderij van de familie Groenenboom zal erven.

Deze Jan Mol heeft waarschijnlijk het bedrijf voor Marijgje beheerd. Hij (60 jaar) trouwt op 2 maart 1876 met een achternicht van Marijgje, Geertruij van Buijten (36 jaar), die reeds op de boerderij woonde.

Op de plaats van de oude schuur werd een nieuwe boerderij gebouwd. Hierop bleef een van hun twee kinderen, Nicolaas Pieter, wonen.

De ouderen onder ons zullen zich de twee broers, Nicolaas Pieter en Pieter Nicolaas, nog wel herinneren. De eerste trouwde met Elsje Vaandrager. Henk en Nico waren twee van hun kinderen. Deze gebroeders Mol zetten het bedrijf voort. Henk tot zijn overlijden op 11 juni 1984 en Nico tot de sloop van de boerderij in 1987.

Na de afbraak werden hier woningen gebouwd. De aannemer ging echter failliet en de huiseigenaren en anderen bleven met de brokken zitten. Zo werd dit stukje grond voorpaginanieuws in verscheiden bladen en via de televisie werd het zelfs landelijk nieuws.

Aan Jan Mol en zijn nazaten heeft "De Mollenhoek" dus zijn naam te danken.

METEN MET VERSCHILLENDE MATEN

Een geschil over de lengte van de roede bracht mij ertoe eens nader te kijken naar al die oude maten. Van de heer Van Rooijen, archivaris bij het Waterschap alhier, kreeg ik een kopie van onderstaande akte waarin tot invoering van de Zuidhollandse roede in de Zwijndrechtse Waard wordt besloten. De

"DIJKGRAAF EN HOOGHEEMRADEN DOEN DE TOT DAN GEBRUIKE-
LIJKE MEETROEDE VERVANGEN DOOR DE ZUIDHOLLANDSE.

1570 mei 2

Alsoe de roede van den gezworen roedragher genaempt Gerrit Thielen ten zelven daghe bevonden is eene duym cleynder te zijn als die Zuythollandtsche dijkroede, die deesen lantmeter daerjegens geleyt heeft, waeruuyt namaels groote disordre zoude moeghen rijsen, is bij den heemraet geordineert dat men maecken sal twee nyewe dijkroeden om alle questies, die hierduer zoude moeghen comen te ontstaen (te eviteren) ende dat men de mate halen sal tot Rijderkerck. Ende d'zelve roeden aen beyden eynden te beslaen mit ijsere ringhen. Waervan die eene rusten sal onder den dijkgraef ende de andere onder den gezworen roedragher. Actum deesen 2en mey 1570."

A 1 fol. 38.

De ene roede is de andere niet en men heeft de gezworen (aangestelde) roededrager een nieuwe roede meegegeven. Deze stok werd gebruikt bij de schouw om breedte en diepte van de watergangen en de breedte van de dijk te controleren. Er bestonden verschillende systemen om de waterkeringen te onderhouden. De oudste is die van het verhoefslagen: een dijk werd verhoefslaagd (in stukken verdeeld) en iedere hoeve (hofstede) kreeg een hoefslag (deel) toegewezen, waarvoor men verantwoordelijk was. Natuurlijk ontstond daar wrijving over: de ene boer deed het beter dan de andere. Later werd het onderhoud aan de dijk door het polderbestuur uitbesteed aan aannemers. De kosten werden, evenals de andere polderlasten, "morgen-morgensgelijk" omgeslagen. Men betaalde dus polderbelasting naar het aantal morgen dat men bezat. Al deze maten zijn echter streekgebonden. De naam morgen

komt van de oppervlakte, die een boer op één morgen kon ploegen. Zandgrond is lichter en daardoor beter bewerkbaar dankleï, dus een morgen in het oosten is groter dan een morgen hier in het westen, de zware klei. De Rijnlandse morgen is $8\,516\text{ m}^2$.

Een hoeve is 16 morgen groot, een morgen 600 roeden. De roede is zowel lengte- als oppervlaktemaat. De Rijnlandse roede is $3,7674\text{ m}$ lang, de oppervlakte is $3,7674 \times 3,7674 = 14,193\text{ m}^2$. Een morgen is dus $600 \times 14,193 = 8\,516\text{ m}^2$. Een gemet is 300 roeden, een hond 100 roeden. De naam viertel staat voor $1/4$ deel van een hoeve, 4 morgen. Voor de Rijnlandse bunder staat een maat van circa $1\frac{1}{2}$ morgen, zijnde 912 roeden. Tegenwoordig wordt in de agrarische wereld nog steeds gesproken van een bunder, men bedoelt dan 1 hectare.

Van een ouder iemand hoorde ik, dat zij, als ze vroeger iets kwijt was en het na zoeken nog niet kon vinden, van haar moeder te horen kreeg: "Kom kind, zoek nog maar eens goed, de kamer is geen morgen groot".

Daar al deze maten streekgebonden waren, kan men zich voorstellen, dat er kwesties over ontstonden. Een voorbeeld: een kloosterorde, gevestigd in de omgeving van Utrecht met bezittingen in onze omgeving, kan bij geschillen discussiëren over welke maat er gehanteerd moet worden: de maat uit de omgeving van Utrecht of de maat van deze omgeving. Een bron van onrust. Het spreekwoord "meten met twee maten" zal hiermee ook wel iets te maken hebben.

Nog even over de roede: die was 12 voet lang, iedere voet (ongeveer 31 cm) was 12 duim (ongeveer 2,6 cm) groot. Zo is alles tot de menselijke maat terug te voeren.

Aardig is ook om in dit verband het stukje "Over schot en lot betalen" en "Van meet af aan" (resp. Contactblad nr. 22 en 24, 1985) van de heer A.G. Wesdorp nog eens te lezen.

G.M.H. Eijkenaar-v.d. Haak

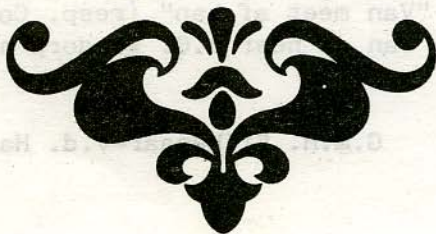
KASTELENSTICHTING HOLLAND EN ZEELAND

De Kastelenstichting Holland en Zeeland verzocht de redactie onderstaand stukje in het Contactblad op te nemen om meer bekendheid te geven aan de Stichting en haar doelstellingen.

Sedert 29 april 1985 beijvert de Stichting zich voor de instandhouding van de in de provincies Noord- en Zuid-Holland en Zeeland aanwezige kastelen of overblijfselen daarvan en historische landhuizen, met de daarbij behorende inventaris en omgeving.

Voorts bevordert de Stichting dat voornoemde objecten een passende bescherming en/of bestemming behouden c.q. verkrijgen. In dat kader verzamelt de Stichting gegevens betreffende hetgeen voor het in stand houden van deze kastelen wordt gedaan, verstrekt zij informatie aan belanghebbenden, organiseert zij excursies en tentoonstellingen, kortom: wekt belangstelling voor kastelen en historische landhuizen.

De Stichting zoekt nieuwe begunstigers (bijdrage f 30,-- per jaar) om haar doelstellingen nog beter te kunnen realiseren en meer activiteiten te kunnen ontwikkelen. Als U wilt dat de Stichting in de toekomst haar werk voortzet en intensiveert en als U daaraan een bijdrage wilt leveren, kunt U begunstiger worden door U schriftelijk aan te melden bij het secretariaat van de Stichting: Sauerdal 25, 2904 DE Capelle aan den IJssel.

Een cultureel bericht uit het "Nieuwsblad gewijd aan de belangen van De Hoeksche Waard en IJsselmonde" van Woensdag 26 Maart 1919.

UITVOERING „ZANGLUST” Barendrecht.

De Dameszangvereeniging „Zanglust” gaf onder leiding van den heer Bezemer uit Rotterdam eene in alle opzichten schitterend geslaagde uitvoering in de zaal van den heer De Weerd.

De avond werd geopend door den directeur met een woord van dank voor de trouwe opkomst; spr. deed een beroep op de welwillendheid van het publiek, geen al te hooge eischen te stellen aan eene vereeniging, die nog slechts een half jaar bestaan heeft. Verder wijst spr. erop, dat het niet in zijn bedoeling ligt, eene zangvereeniging tevens als reciteerclub te doen optreden, doch in overweging nemende, dat de nog zoo jeugdige vereeniging niet over een programma kan beschikken om een heelen avond hiermede te vullen en tevens om tegemoet te komen in den smaak van het Barendrechtse publiek, dat toch ook zoo graag een toneelstukje of voordracht hoort, had de vereeniging besloten, de medewerking van eenige heeren te verzoeken, om de uitvoering van een paar toneelstukjes mogelijk te maken.

En, dat de vereeniging daar wel aan heeft gedaan, getuige het enorme succes van den avond.

Reeds bij de uitvoering van het eerste nummer „De Zee” bewees de vereeniging op een hoogte te staan, die men niet zou verwachten na zoo een kort bestaan. „Zanglust” mag er zich op beroemen te kunnen beschikken over mooie, jonge stemmen, die zeker onder de leiding van een bekwaam directeur als de heer Bezemer, tot schoone volheid zullen komen.

Alle zangnummers, met smaak gekozen en met smaak uitgevoerd.

De eerste twee nummers, „De Zee” en „Morgensang”, stekend uitgevoerd en wij twijfelen niet of alle aanwezigen hebben genoten van de lieve tonen, door onze jonge zangeressen ten gehoor gebracht.

Voor de pauze werd door 2 dames, onder zeer gewaardeerd pianoaccompaniment van mejuffr. Vaandrager van Rotterdam, gezongen „Morgensang”.

Na afwerking van de eerste zangnummers kwam de eerste in deze gemeente zoo begeerde afwisseling, een zeer schoone voorstelling „De Vrede” door 3 dames en 2 heeren.

Dat deze voorstelling vooral in deze dagen, nu naar den Vrede zoo vurig verlangd wordt, een daverend applaus verwierf, laat zich wel denken; onderwijl men zich gereedmaakte voor de opvoering van het toneelstukje „Het middagslaapje van den heer Bombazijn”, verkochten de 3 Vredesengelen bloempjes aan het publiek, ten bate der vereeniging. Nu was de beurt aan „Het middagslaapje”, een allergrappigste klucht, door de spelers vlot en met opgewektheid gespeeld. De geheele zaal heeft dan ook tranen met tuiten gelachen.

Na de pauze volgden 4 nummers van religieuzen aard, die teer en met veel gevoel werden gezongen. No. 13 „Mooi Holland” viel door z'n vaderlands-lievenden tekst en het refrein, dat door de aanwezigen spoedig werd meezongen, bijzonder in den smaak.

Door een tweetal heeren werd als slot van den zang gezongen de „Jansen Cantate”.

Hierna volgde weer een tooneelstukje „Een knap stel”, evenals het vorige een kluchtspel, door 3 dames en 3 heeren, een stukje waarbij zelfs een isegrim in onbedaarlijk lachen zou moeten uitbarsten, een stukje zoo inleuk gespeeld, dat het daverend applaus ten volle verdiend was.

Als nastukje werd gegeven „Insu-bordinatie” door een heer en 8 der jongste leden van de vereeniging, allerliefste figuurtjes in haar matrozenpakjes.

Buiten het programma werden nog eenige extra nummertjes gegeven, die eveneens luide werden toegejuicht.

De directeur sloot de uitvoering onder uiting van groote tevredenheid over het welslagen van den avond; spr. had niet geweten, dat men in Barendrecht zoo „gezellig” uitvoering kon geven; juist, dat was het woord: „gezellig”; niet alleen de kunst dienen, maar ook iets offren om de vroolijkheid er in te houden, eens hartelijk en naar men zegt gezond te kunnen lachen.

KOPIJ VOOR HET VOLGENDE NUMMER VAN HET CONTACTBLAD S.V.P.

INLEVEREN VOOR 1 AUGUSTUS 1990

REDACTIE

Mw. G.M.H. Eijkenaar-van der Haak
Wilhelminastraat 19
tel. 12110

Mw. J.W.E. Kouw
Singel 32
tel. 16059

Illustraties: Mw. H.A. Plomp-Monshouwer
Develsluis 6
Heerjansdam
tel. 01857 - 1923

Hr. B. Schooljan
Korianderhof 3
Tel. 19658

Hr. J.F. van Rooijen
Esdoornlaan 5
Harmelen

+:+:++:++:++

CONTRIBUTIE

Minimaal f 15,— per jaar. Het beschikbaar stellen van een extra bijdrage wordt zeer op prijs gesteld. Overmaken van de contributie kan geschieden door gebruik te maken van de toegezonden acceptgirokaart of door overmaking op gironummer

25 30 926 t.n.v. de Historische Vereniging Barendrecht.

+:+:++:++:++

WERKGROEP BODEMONDERZOEK

Contactpersoon: Mw. H.A. Plomp-Monshouwer
Develsluis 6
Heerjansdam
tel. 01857 - 1923

WERKGROEP GENEALOGIE

Contactpersoon: Hr. A.M. Overwater
Jaagpad 65
Barendrecht
tel. 01806 - 12152

WERKGROEP FILMARCHIEF J. SCHOP

Contactpersoon: Hr. H. Oldenhof
Rietgors 7
Barendrecht
Tel. 01806 - 19273

WERKGROEP BARENDRECHT VAN VROEGER OP ANSICHT EN FOTO

Contactpersoon: Hr. G. van der Schoor
Rijnstraat 17
Barendrecht
tel. 01806 - 13200

WERKGROEP HISTORISCH BOERDERIJ ONDERZOEK

Contactpersoon: Hr. A.G.W. Wesdorp
de Zeeg 25
Tel. 01806 - 13872

WERKGROEP TENTOONSTELLINGEN

Contactpersoon: Mw. J.W.E. Kouw
Singel 32
Barendrecht
Tel. 01806 - 16059

+::+::+::+